

INHOUD

In deze UPDATE praten we je bij over de ontwikkeling van een Deltaplan Jeugdtrauma. Deze is in volle gang. In feite is dit een samenvatting van het whitepaper dat we geschreven hebben.

Waarom een Deltaplan Jeugdtrauma?	1
Ambitieuze 0-doel	1
Uitgangspunten Deltaplan	2
Waar staan we nu?	2
Waar hebben we het over?	3-6
Waar gaat het Deltaplan wel en niet over?	7-8

CONTACT

Peter Dijkshoorn
(VNG, OZI)
peter.dijkshoorn@vng.nl

Linda Gerits
(VNG, OZI)
linda.gerits@vng.nl

Ingrid van Gool
(Bovenregionale Expertisenetwerken Jeugd)
ingrid@in-project.nl

Nadine Rozenberg
(Bovenregionale Expertisenetwerken Jeugd)
nadine@opendeuren.nl

Aanjagers Deltaplan Jeugdtrauma

Lees [hier](#) het whitepaper 'Belang, urgentie en inrichting van een Deltaplan Jeugdtrauma onderbouwd'

Waarom een Deltaplan Jeugdtrauma?

Uit vele vastgelopen, complexe hulpvragen van kinderen en gezinnen blijkt dat ingrijpende gebeurtenissen uit het verleden niet tijdig of niet goed signaleerd en behandeld zijn. Met grote gevolgen. Hoe langer het duurt voordat adequate traumaverwerking start, hoe groter de persoonlijke problemen en zorg- en maatschappelijke kosten worden. Daar moeten we echt iets aan doen.

Ambitieuze 0-doel

Voor 0 kinderen duurt het langer dan 6 maanden voordat ingrijpende jeugdervaringen worden herkend en gestopt en gewenste hulp en steun beschikbaar is voor kind en het gezin.

We kregen veel reacties op de vorige formulering van het 0-doel: 0 kinderen ondervinden langer dan 6 maanden hinder van ingrijpende jeugdervaringen. Te groot. Onhaalbaar. Geweldig juist. Laten we niet doen alsof alles maakbaar is. Alsof focus op trauma alles gaat oplossen... Wat is hinder? Doet geen recht aan de ernst en de pijn die mensen ervaren en de tijd die nodig is om te helen – voor zover dat kan...

Ja, de kans dat we ooit op 0 kinderen uitkomen, is nihil. Toch stellen we onszelf dit grootse doel. Omdat we van anderen geleerd hebben dat kleinere, op het oog haalbare doelen niemand in beweging zetten.

Terwijl grootse doelen aanzetten tot grote stappen. Dan denken we aan de voortgang in kankeronderzoek, omdat iedereen voor ogen heeft dat geen enkel kind meer mag overlijden aan kanker. Of aan het Deltaplan van Rijkswaterstaat dat het westen van het land droog houdt, omdat we zo'n ramp als in 1953 nóóit meer wilden.

Een doel is geen garantie. Wel een aansporing om alles op alles te zetten. De kinderen en volwassenen van nu die te kampen hebben met jeugdtrauma verdienen dat. Net als de kinderen en volwassenen van de toekomst.

Het doel blijft groot, de formulering hebben we aangepast. Omdat we natuurlijk nastreven dat zoveel mogelijk mensen zich erin kunnen herkennen.

Uitgangspunten Deltaplan Jeugdtrauma

We doen het samen

> 60 interviews

Met experts uit alle domeinen
en vakgebieden die nodig zijn:

Onderwijs (van kinderen
en professionals)

Informele steun- en
wijkorganisaties

Zorg (medisch, jeugdzorg,
ggz, verslavingszorg,
jeugdbescherming)

Justitie

Schuldhelpverlening

Kinderopvang

Wetenschap

Horizon tot 2050

Verbinden wat er al is en wat goed is

Een kans om jeugdtrauma op duurzame
manier aan te pakken, te leren en te blijven
ontwikkelen

Ambitieuus 0-doel

Waar staan we nu?

Vooruitgang

● Toen 1920

- Lijden in zwijgzaamheid en eenzaamheid
- Geen behandeling

● Nu sinds jaren '90

- Heel geleidelijk meer openheid
- Meer en betere behandelingen

● 2023-2024: ontwikkeling Deltaplan Jeugdtrauma

- **Februari-Mei:** Interviews >60 experts, thema's benoemen
- **Mei:** feedback op rode draden (alle Bovenregionale Expertisenetwerken Jeugd)
- **Begin juni:** verdieping thema's
- **Augustus:** Concept whitepaper Deltaplan Jeugdtrauma
- **September:** feedback ophalen
- **NU:** Whitepaper gereed, basis voor advies
- **NU:** ontwikkeling advies Deltaplan Jeugdtrauma
- **Voorjaar 2024:** Advies Deltaplan Jeugdtrauma

Lees hier het volledige
whitepaper! 'Belang, urgentie
en inrichting van een Deltaplan
Jeugdtrauma onderbouwd'

● Straks 2033 en verder

- De maatschappij helpt mee
- Nog beter signaleren en behandelen
- Voor 0 kinderen duurt het langer dan 6 maanden voordat ingrijpende jeugdervaringen worden herkend en gestopt en gewenste hulp en steun beschikbaar is voor kind en het gezin.

Waar hebben we het over?

Definities

Traumatisering

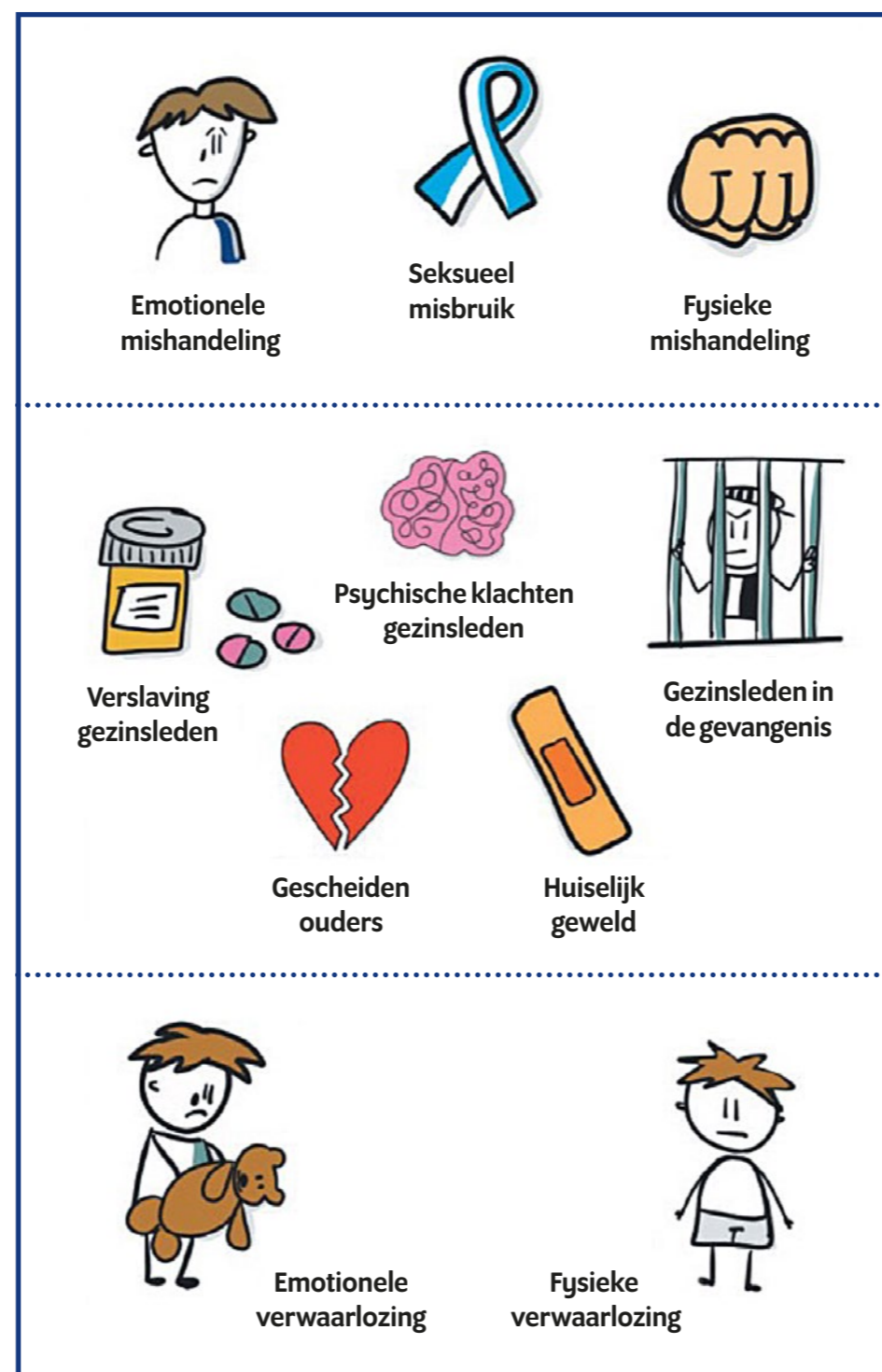
De impact van een, meerdere of herhaalde ingrijpende jeugdervaringen in de vorm van **klachten of belemmering van de normale ontwikkeling**

Toxische stress

De **reactie van het lichaam** op langdurige en ernstige stress, zónder voldoende steun van een ouder of een voor het kind belangrijke ander te ervaren.

Ingrijpende jeugdervaring(en)

of ACEs: adverse childhood experiences

Stressvolle ervaringen die de jeugdige rechtstreeks schaden

= definitie **Jeugdtrauma**
Psychisch, fysiek, seksueel geweld, verwaarlozing, misbruik

+

Stressvolle ervaringen die een negatieve invloed hebben op de jeugdige op grond van onveiligheid/ disfunctioneren in het gezin

Zouden we uitgaan van de definitie van 'jeugdtrauma' dan zouden we al deze stressvolle, ingrijpende jeugdervaringen missen

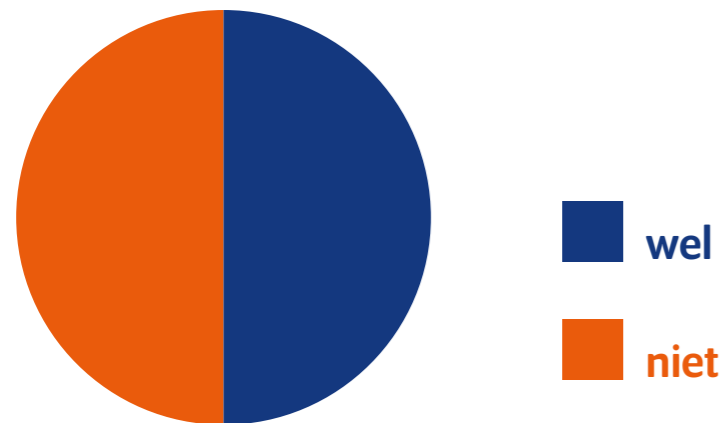
In het Deltaplan Jeugdtrauma gaan we uit van 'ingrijpende jeugdervaringen' of ACEs

Afbeelding: De 10 ACE's waar wereldwijd veel onderzoek naar wordt gedaan (Felitti et al., 2019).
Illustratie afkomstig van Koraal (22)

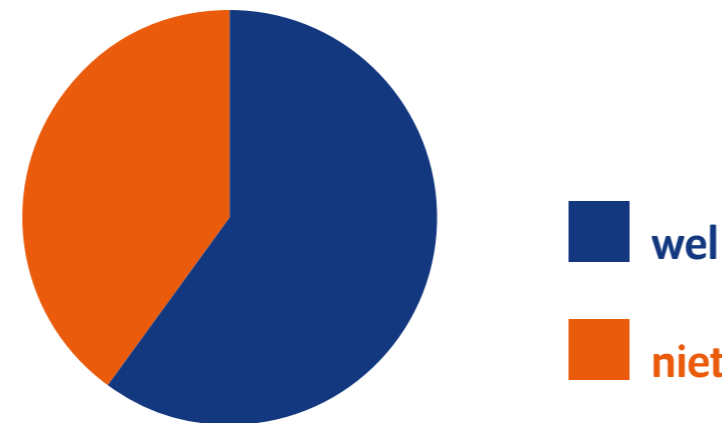
Waar hebben we het over?

Hoe vaak komt het voor?

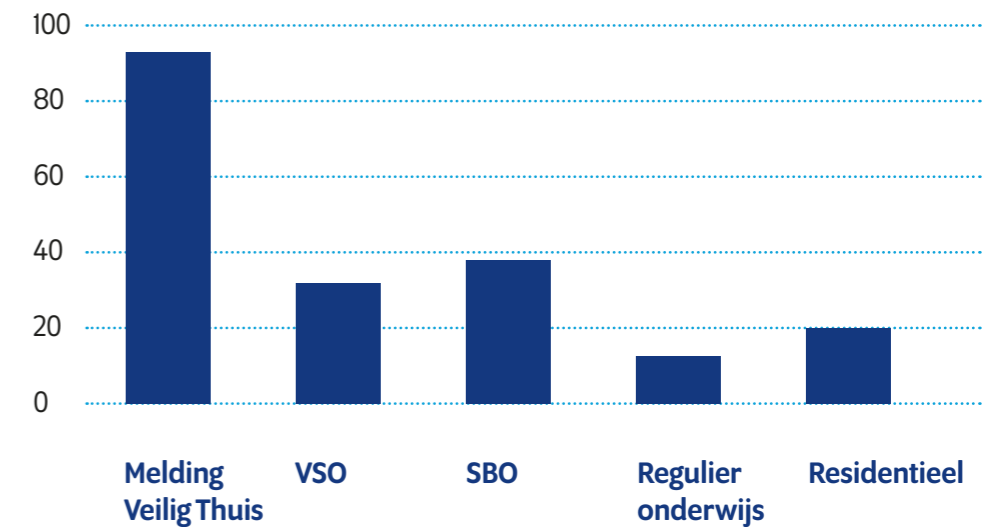
De kans dat iemand één of meer ingrijpende jeugdervaringen meemaakt

De kans dat een kind dat te maken heeft met jeugdzorg en/of GGZ één of meer ingrijpende jeugdervaringen heeft meegemaakt

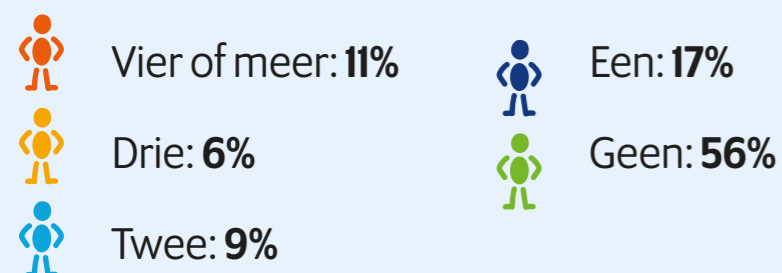

Het percentage kinderen dat 4 of meer ingrijpende jeugdervaringen heeft meegemaakt

Hoe vaak komen ACE's voor in Nederland?

Het aantal ACE's per persoon

i
 ACE's komen overal voor: in iedere straat, buurt, school en werkomgeving.

Download [hier](#) de gehele infographic

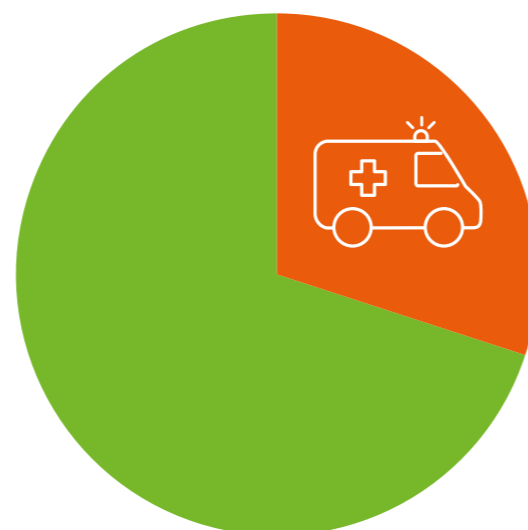
Waar hebben we het over?

Wat maakt dat ingrijpende jeugdervaringen leiden tot traumatisering? Of niet?

De meeste mensen herstellen binnen zes weken vanzelf van een ingrijpende gebeurtenis of hebben slechts last op korte termijn.

Kenmerken:

- Meestal één ingrijpende ervaring;
- De ingrijpende ervaring overkomt je (bijv. ongeluk, natuurramp);
- En/of voldoende beschermende factoren aanwezig, zoals:
  - Liefdevol gezin;
  - Steun uit omgeving (leraar, ouders vrienden, burens, sportcoach, ...)
  - Positieve levenservaringen, waardering en erkenning krijgen voor wie je bent en wat je doet;
  - Er over kunnen praten;
  - Snel hulp gezocht en gevonden.

In de andere gevallen leiden één of meerdere ingrijpende gebeurtenissen tot traumatisering.

Risicofactoren:

- Herhaalde ingrijpende gebeurtenissen;
- Over een lange periode;
- Vroeg in het leven (Early Life Stress in eerste 1.000 dagen);
- Interpersoonlijk: de ingrijpende ervaring wordt je door iemand aangedaan;
- Nog groter risico wanneer je deze persoon kent en wanneer je deze persoon vertrouwt en er afhankelijk van bent (ouder, leerkracht, arts)
- Geen onthulling;
- Er niet over kunnen praten;
- Weinig of geen beschermende factoren aanwezig.

RELATIEF MAKKELIJK
TE BEHANDELEN

RELATIEF MOEILIK
TE BEHANDELEN

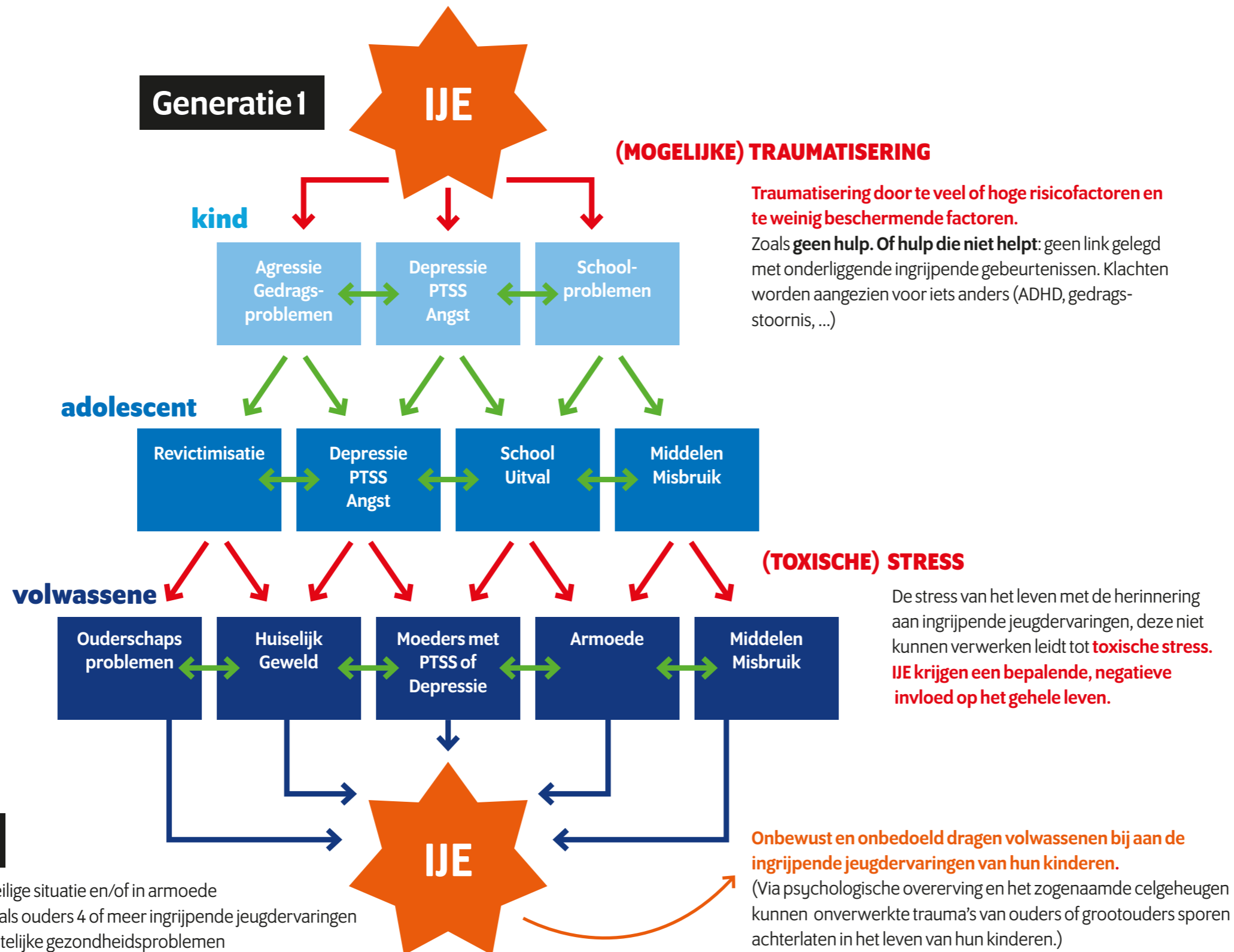
Risico op toxische stress

- Herhaling
- Over een lange periode
- Niet kunnen herstellen: te weinig en te veel risicofactoren/beschermende

Waar hebben we het over?

Hoe ingrijpende jeugdervaringen (IJE) generaties doorkruisen

Waar gaat het plan wel en niet over?

Op pagina 4 vind je een toelichting op de hieronder genoemde 6 pijlers onder het Deltaplan Jeugdtrauma.

Voorkomen

Ingrijpende jeugdervaringen, herhaling, traumatisering en hertraumatisering

PIJLER 1	Maatschappelijke bewustwording
PIJLER 2	Preventie
PIJLER 3	Vroegsignalering en diagnostiek
PIJLER 4	Beter behandelen en begeleiden
PIJLER 5	Traumasensitief werken
PIJLER 6	Onderwijs

Eerder en beter signaleren

PIJLER 1	Maatschappelijke bewustwording
PIJLER 2	Preventie
PIJLER 3	Vroegsignalering en diagnostiek
PIJLER 5	Traumasensitief werken
PIJLER 6	Onderwijs

Beter behandelen

PIJLER 3	Vroegsignalering en diagnostiek
PIJLER 4	Beter behandelen en begeleiden
PIJLER 5	Traumasensitief werken
PIJLER 6	Onderwijs

WEL

over: creëren en verstevigen beschermende factoren, voor zover mogelijk vanuit onderwijs, hulpverlening en zorg:

- Steun uit omgeving (leraar, ouders vrienden, burens, sportcoach,...)
- Positieve levenservaringen, waardering en erkenning krijgen voor wie je bent en wat je doet
- Er over kunnen praten
- Snel hulp zoeken en vinden

NIET

over het beïnvloeden en verbeteren van factoren die zorg, onderwijs en hulpverlening overstijgen: zoals kansenongelijkheid en bestaanszekerheid. **Wel verbinding met de programma's op deze thema's.**

Waar gaat het plan wel en niet over?

PIJLER 1 | Maatschappelijke bewustwording

Nare dingen gebeuren overal en mensen kunnen kinderen verschrikkelijke dingen aandoen, ook waar we dit het minst verwachten.

We moeten leren de signalen te zien van kinderen die ingrijpende jeugdervaringen meemaken, deze beter te begrijpen en daar met begrip op te reageren. Je hoeft geen hulpverlener of expert in traumasensitief werken te zijn om te voorkomen dat kinderen die (steeds opnieuw) ingrijpende jeugdervaringen meemaken daar eenzaam in blijven. Iedereen kan bijdragen aan positieve jeugdervaringen, bijvoorbeeld in de vorm van belangstelling en steun, een belangrijke buffer tegen (her)traumatisering.

PIJLER 2 | Preventie

Traumatisering krijgt minder kans als we de risicofactoren beperken en de beschermende factoren (zie pag. 5) versterken.

PIJLER 3 | Vroegsignalering en diagnostiek

Bij elke hulpvraag van belang en zeker de meer complexe: heb een open oog en oor voor de volledige context van een hulpvraag en breng die samen zorgvuldig in kaart.

- Onderzoek en zie het verband tussen klachten/problemen/hulpvraag en ingrijpende levensgebeurtenissen bij alle gezinsleden. Is trauma onderliggend? Wat is ontstaan in de interactie tussen gezinsleden?
- Neem de tijd voor een goede (verklarende) analyse en tijdlijnen.
- **Betere triage**, bij onthullingen van trauma door medisch, forensisch en psychologisch specialist.

PIJLER 4 | Beter behandelen en begeleiden

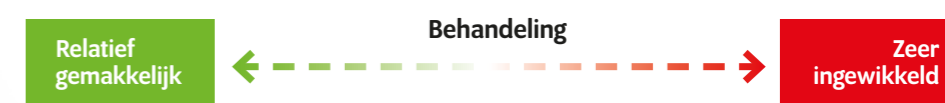
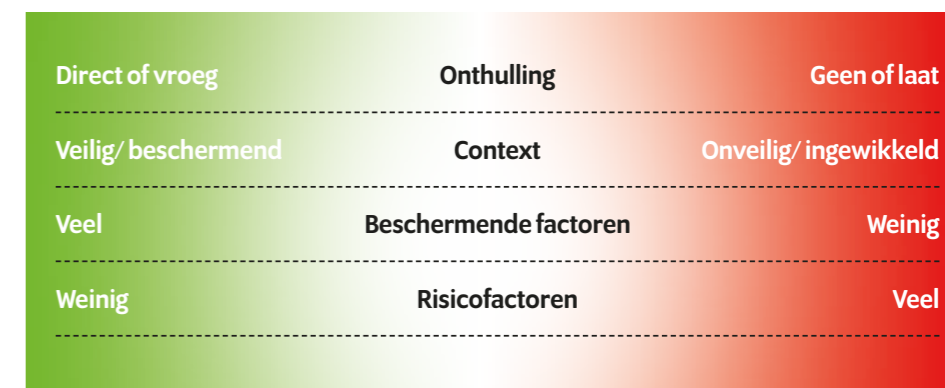
Van focus op gedrag en 'symptombestrijding' naar samen integraal, systemisch en contextueel kijken.

- Baat het niet, het schaadt wel.
- Best beschikbare interventies eerst inzetten (beter vindbaar maken).
- Evidence based én meer aandacht voor het lichaam, zingeving, zelf herstellend vermogen.
- Data verzamelen en reflecteren op wat werkt.

PIJLER 5 | Traumasensitief werken

Traumasensitief kijken en werken moet overal de norm zijn. Dat doet namelijk altijd goed, ook als geen sprake is van traumatisering.

- **Gelijkwaardig, transparant, niet-veroordelend.**
- Heb als hulpverlener bewuste aandacht voor de levenslijn van een ander én van jezelf.
- Geen bevlogen mensen verliezen. **Leid professionals goed op en zorg goed voor ze:** trainen in visie, ruimte voor reflectie, genoeg personeel, duurzame financiering, vastgoed dat aansluit.
- Parallele processen: als je wil dat professionals traumasensitiever handelen moet je als bestuur, directie en management **het goede voorbeeld** geven.

Samengevat: factoren van belang voor het succesvol behandelen van ingrijpende jeugdervaringen

PIJLER 6 | Onderwijs

Juist in de minimaatschappij die een school is, is beter leren aansluiten, luisteren en samen interpreteren de cruciale grondhouding in het werken met mensen die ingrijpende jeugdervaringen hebben meegemaakt.

- Onderwijs is een plek waar jongeren positieve ervaringen en sociale steun kunnen opdoen, maar ook een plek waar ingrijpende ervaringen zoals pesten of uitsluiting kunnen voorkomen of waar toxische stress kan ontstaan als jeugdigen worden overvraagd of vastlopen.
- Onderwijs gaat daarnaast over (bij)scholing en coaching van professionals. Over het leren kijken met een 'traumabril', het leren toepassen van methoden en technieken en beredeneerd afwijken daarvan en over traumasensitief leren werken.